

CONTRA CORRENT
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 11 d'octubre de 2011)

La mort de Steve Jobs, inspirador d'Apple, va ser un dels esdeveniments més rellevants de la passada setmana. No em proposo dedicar aquesta columna a glossar la seva figura, doncs això ja ha estat fet exhaustivament. No em resisteixo, però, a transcriure una de les més rellevants consideracions que va fer en el seu discurs en la cerimònia de graduació de la Universitat de Stanford el 2005: "No us deixeu atrapar per dogmes, perquè implica viure segons els resultats del pensament d'altres; no deixeu que la veu de les opinions d'altres ofegui la vostra pròpia veu interior; i, el més important, teniu el coratge de seguir el vostre cor i la vostra intuïció ". És difícil resumir de forma més precisa i senzilla l'actitud de l'innovador, d'aquell que no es subjuga als consensos existents quan la seva pròpia reflexió i anàlisi l'indueixen a buscar un altre camí diferent del que porta el corrent.

Em va venir això al cap divendres passat mentre se celebrava una conferència a Zamora convocada amb el títol "AVE, ¿necesidad o derroche?", en la qual vaig ser amablement convidat a participar. La conferència va reunir a un centenar de persones, xifra sens dubte rellevant per a una ciutat de 66.000 habitants. Els organitzadors, membres de l'Associació Ferroviària Zamorana, porten anys qüestionant la bondat dels futurs efectes de l'AVE sobre la seva ciutat i la seva província, i demanant que es presti més atenció als seus serveis ferroviaris regionals i per a mercaderies. Durant anys han estat considerats com a marginals en una ciutat que espera l'arribada de l'AVE en un futur pròxim. Però les seves opinions i posicions estan trobant cada vegada més ressò en una societat que -obligada per la crisi a mirar de cara a la realitat- es mostra més escèptica respecte a les preteses bondats d'una modernització que ha defraudat les expectatives creades en tantes ciutats a les que ja ha arribat.

Té mèrit lo dels amics de Zamora. Perquè anar contracorrent no és gens fàcil a Espanya. Aquesta és una de les conseqüències del fracàs de la Il·lustració. Per descomptat, qüestionar els consensos existents no implica necessàriament tenir una posició més encertada. Tanmateix, seguir la pròpia anàlisi i reflexió, seguir la pròpia intuïció, obliga a discutir les veritats assentades per part dels qui les sostenen. Obliga a raonar millor el que ha esdevingut pensament 'establert', i això facilita millorar-lo o, eventualment, reemplaçar-lo. És una important contribució social, i en ella hi ha el germen de la innovació i el progrés. Aquesta és una de les més importants característiques de les societats obertes, que reconeixen el dret a l'error i al fracàs, ingredient necessari per al foment de l'emprenedoria. Per això són molt més habituals en aquelles societats les conductes propenses a la presa d'iniciativa, a l'assumpció de riscos, a l'experimentació i la reforma. Aquí tenim molt a millorar en aquest aspecte. Encara que abandonar el refugi de la massa generi inseguretat.